

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО
ПЕДАГОГА**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(9-10 листопада 2020)**

Херсон
2020

УДК 378.147:372.461

А 59

Актуальні проблеми фахової підготовки сучасного педагога: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (9-10 листопада 2020, м.Херсон). Херсон, 2020. 530 с.

Редакційна колегія:

Нагрибельна І.А. – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри філології, завідувач кафедри філології Херсонського державного університету.

Валуєва І.В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології Херсонського державного університету.

Мельничук Ю.Ю – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філології Херсонського державного університету.

Мироненко О.В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології Херсонського державного університету.

Сидоренко Н.І. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології Херсонського державного університету.

Сугейко Л.Г. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філології Херсонського державного університету.

Рецензенти:

Голобородько Є.П. - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, менеджменту освіти й інноваційної діяльності Комунального вищого навчального закладу «Херсонська академія неперервної освіти»;

Берегова Г.Д. - доктор філософських наук, професор, завідувачка кафедри професійної освіти ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет».

Затверджено відповідно до рішення вченої ради Херсонського державного університету (протокол від 25.05.2020 №11).

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	10
Абрамовська О.П. Методика навчання української мови за допомогою конструктора LEGO.....	11
Андрієвська О.С. Методика розвитку художньо-літературних умінь учнів початкових класів	16
Андрієвський Б.М. Формування основ екологічної культури студентів.....	20
Анісімова О.Е. Організація дуальної форми навчання як компетентісно орієнтована професійна підготовка у закладах вищої освіти.....	25
Бабаніна І.О. Шкільні труднощі та їх профілактика у молодших школярів з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання.....	32
Бабаян Е.А. Формування мовної особистості молодших школярів засобами технології «Щоденні 5».....	38
Баденкова В. М. Лінгвокультуреми як фактор формування мовної та соціокультурної компетентностей.....	43
Байцар М.І. Популяризація української мови серед молоді.....	50
Бальоха А.С. Використання електронного навчального ресурсу «Web-мультимедіа енциклопедія з дисциплін природничого циклу» у формуванні природознавчої компетентності майбутнього вчителя початкової школи.....	53
Білоконна Н.І., Лисевич О.В., Павлик О.А. Тайм-менеджмент як підґрунтя ефективності фахової підготовки майбутнього вчителя нової української школи.....	59
Булова О.І. Розвиток мовленнєвої діяльності учнів початкових класів на уроках англійської мови.....	65
Васильєва О.В. Методологічні основи дослідження мови в процесі міжкультурної комунікації.....	69
Варзар Ю.Ю. Методика використання квесту як засобу формування комунікативної компетентності молодших школярів.....	75
Вінарчук Н.М. Технології формування здоров'язбережувальної компетенції у дітей дошкільного віку.....	79

Вінник Т.О. Культурологічні аспекти підготовки майбутніх учителів початкової школи	85
Вітюк В. В. Тестування як одна з форм діагностики й контролю орфографічної грамотності майбутніх учителів початкової школи.....	90
Владимирова А.Л., Голінська Т.М. Контент-орієнтована інтеграція музичного та образотворчого мистецтва в освітньому процесі.....	96
Войтеховська І.С. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української мови в початковій школі.....	103
Войтко Т.О. Формування в молодших школярів емоційної культури через художні образи пейзажної лірики Тараса Шевченка.....	109
Воляннюк А.С. Характеристика змісту і рівнів навчальної мотивації молодших школярів.....	114
Галука О.С. Проблема формування соціальної мобільності майбутнього вчителя початкової школи в освітньому просторі.....	121
Гальович Т.В. Формування навичок спілкування молодших школярів шляхом інтеграції результатів предметних і міжпредметних компетентностей як засіб соціалізації здобувачів освіти на І ступені навчання.....	128
Гамза А.В. Методичні аспекти роботи над аудіотекстами у процесі текстотворення на уроках української мови	135
Гаран М.С. Використання відеотеки уроків математики в початковій школі у процесі самостійної роботи з методики навчання математики.....	140
Горлова А.В. Партнерська взаємодія «викладач-студент» як чинник професійного зростання майбутніх педагогів.....	145
Гращенко Т.А. Організація та проведення нестандартних уроків з української мови у початкових класах	152
Гриценко І.В., Сидоренко Н.І. Формування загальнолюдських цінностей молодших школярів як об'єктивна потреба сучасного суспільства.....	160
Гришневська О.В. Вивчення нового українського правопису в початковій школі.....	166
Гурдуз А.І. Концептуалізація образу сучасної жінки в українському романі початку ХХІ століття (на матеріалі прози Дари Корній).....	171

Данилець О.В. Формування цифрової компетентності педагога в умовах Нової української школи.....	178
Деменнікова Т.В. Розвиток педагогічного мислення майбутнього вчителя початкових класів при вивченні педагогічних дисциплін.....	184
Денисенко В.В., Борисенко Н.М. Напрямки організації екологічного виховання та екологічної освіти школярів.....	189
Дишлевська В.О. Формування мотивації навчальної діяльності учнів під час вивчення іменника.....	194
Драмарецька І.О. Трансформація мовної освіти молодших школярів у контексті Нової української школи.....	200
Дроздова І.П. Тенденції та перспективи розвитку наукової організації навчального процесу у закладах вищої освіти України.....	205
Дружененко Р.С. Філософські основи прагматизації мовної підготовки майбутнього вчителя-словесника.....	210
Жосан А.Ю. Діагностика рівня сформованості соціальної і громадянської компетентностей на уроках української мови.....	217
Захарченко А.О. Формування в учнів початкових уявлень про стилі сучасної української мови.....	222
Ільїна Н.В. Становлення концептуального значення слова у дітей дошкільного віку.....	227
Кабельнікова Н.В. Нейропсихологічний підхід до вивчення порушень рухової організації мовленнєвого акту у дітей.....	233
Казаннікова О.В. Психологічний супровід соматично послабленої дитини....	239
Камишна О.А. Застосування елементів «пет-терапії» в роботі з дітьми логопедичних груп та дошкільниками 5-6 річного віку на комплексному занятті «Хвилинка доброти».....	244
Кисільова-Біла В.П., Баруліна Ю.О. Становлення творчої особистості на особистісному рівні – вимога компетентнісної освіти.....	250
Кирик О.В. Інтерактивні форми роботи на уроках української мови в умовах Нової української школи.....	257

Климович М.В. Аналіз готовності студентів до створення науково-методичного середовища у початковій школі за результатами дослідно-експериментальної роботи.....	262
Комінарець Т.В. Розвиток професійних компетентностей майбутнього учителя початкових класів в умовах вищого навчального закладу.....	269
Конотоп О.С. Розвиток стратегічного мислення студентів немовних закладів вищої освіти під час навчання іноземної мови.....	275
Корнієнко І.А. Самоконтроль як дієвий засіб розумового та морального самовдосконалення особистості.....	281
Костолович Т.В. Оптимальні методи й прийоми вивчення фонетичного матеріалу на заняттях із сучасної української мови.....	287
Кострикіна К. Ю. Організація навчання мовлення на уроках у початковій школі.....	292
Кравченко О.О. Значення міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків в умовах сучасної школи.....	297
Кравчук О.В. Історія та теорія вітчизняного новаторського педагогічного руху у науковому вивченні.....	302
Кучеренко І.А. Лінгводидактичний інструментарій сучасного вчителя.....	308
Мамчур Є.А. Формування професійно ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя.....	313
Мачинська Н.І. Сертифікація вчителя в школі: альтернатива атестації чи нові форми оцінювання професійної майстерності педагогів?.....	318
Мельничук М.О. Методичні аспекти формування природничих дослідницьких умінь в учнів початкових класів у процесі вивчення інтегрованого курсу «Я досліджую світ».....	322
Мироненко О.В. Реалізація граматичних норм майбутніми вчителями початкової школи у процесі вивчення української мови за професійним спрямуванням.....	326
Москова Т.М. Здоров'язберігаючі технології в освітньому процесі закладу вищої освіти.....	331

Муковіз О.П. Дистанційне навчання майбутнього вчителя початкової школи як передумова якості професійної діяльності педагога-практика на інформаційно-комунікаційній основі.....	335
Мхитарян О.Д. Особливості організації пізнавальної діяльності майбутніх словесників засобами ІКТ	342
Нагрибельна І.А., Сугейко Л.Г., Мельничук Ю.Ю. Стилiстична компетентність у лiнгводидактичній пiдготовцi фахiвця вищої школи.....	349
Нагрибельний Я.А. Педагогiчна спадщина Iвана Зязюна в пiдготовцi сучасного вчителя.....	356
Огурцова С.О. Сучасні аспекти реалізації управлінської діяльності початкової школи.....	360
Онищенко І.В. Упровадження ідей дитиноцентризму в освітній процес Нової української початкової школи.....	365
Пентилюк М.І., Окуневич Т.Г., Гайдаєнко І.В. Методи, прийоми, засоби і форми виховання мовної особистості підлітка.....	372
Петрусенко Г.О. Зміст, форми та методи формування громадянської свідомості молодших школярів засобами українознавства.....	378
Полевiкова О.Б., Цюпак І.М., Швець Т.А. Партисипативність як теоретичне пiдгрунття iнновацiйного пiдходу до фахової пiдготовки майбутніх педагогiв.....	384
Попович А. С. Інтерактивні технології навчання на заняттях зі стилістики української мови в закладах вищої освіти.....	391
Присяжнюк А.О. Формування іншомовної компетентності у техніці читання.....	397
Прокопенко С.О. Проблема комунікативної компетентності сучасного вчителя початкової школи.....	402
Пруняк В.В. Реалізація принципів наступності і перспективності у процесі вивчення молодшими школярами морфеміки і словотвору	406
Раєвська І.М. Аспекти пiдготовки майбутніх учителiв початкової школи до формування математичної компетентності у молодших школярів.....	412

Рибак О.П. Інтегрований підхід до організації навчання в сучасній початковій школі.....	417
Рибка Т.О. Методика роботи над текстами різних стилів у Новій українській школі.....	424
Родіонова І.Г. Флористичні символи як етнічні маркери поетичної концепції світу Михайла Драй-Хмари.....	429
Саган О.В. Цифрова дидактика: реалії та перспективи.....	435
Сафонова Т.О. Методика роботи над займенником у Новій українській школі.....	440
Саченко В.А. Розширення і збагачення словникового запасу учнів початкових класів лексикою українознавчого змісту.....	446
Селезньова О.Б. Актуальні проблеми компетентісно орієнтованого навчання англійської мови на немовних факультетах в сучасних закладах вищої освіти.....	452
Семашкіна Г.М., Харечко Н.В. Наступність в ознайомленні молодших школярів із рослинами, що підлягають охороні.....	457
Сіранчук Н.М. До проблеми дотримання орфонімічних норм вчителем.....	464
Собчук А. А. Особливості підготовки вчителів початкових класів до роботи на засадах інклюзії в закладах вищої освіти Республіки Польща.....	468
Совач О.О. Ментальні карти як сучасний засіб навчання.....	474
Соловйова Н.Д., Гончар О.М. Критерії оцінювання позакласного заходу з іноземної мови.....	479
Сорока А.І. Використання елементів гри під час формування активного словникового запасу учнів молодших класів.....	485
Чепурна С.П. Самостійна діяльність студентів у процесі педагогічної практики.....	491
Шевчук Т.Б., Іванова Л.І. Поетичне слово в системі розвитку творчих здібностей майбутнього вчителя початкових класів.....	499
Шоловій М.-Т.І. Інформаційно-комунікаційна компетентність як складова професійної компетентності вчителя початкових класів.....	504

Якименко П.В. Освітнє середовище як фактор ефективної підготовки майбутніх учителів англійської мови до профільного навчання старшокласників засобами проектної діяльності.....	511
Якименко С.І. Авторська інтегрована особистісно-орієнтована технологія в забезпеченні наступності і перспективності у навчанні старших дошкільників та молодших школярів.....	515
Holovatenko T. Peculiarities of admission procedures for the specialty “Primary Education” in Belgium, Luxembourg and Ukraine.....	519
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	524

10. Яришева Н. Ф. Основи природознавства: Природа України: Навч. посібник. К.: Вища шк., 1995. 335 с.

Н.М. Сіранчук

ДО ПРОБЛЕМИ ДОТРИМАННЯ ОРФОНІМІЧНИХ НОРМ ВЧИТЕЛЕМ

Важливим компонентом професійної діяльності сучасного вчителя є вдосконалення його мовленнєвої підготовки, культури мовлення, яку розуміємо як досконале володіння літературною мовою, нормами мови, уміння правильно й точно передавати думки засобами мови.

Проблемі формування мовлення вчителів присвячено чимало праць відомих науковців Н. Бабич, Л. Мацько, В. Пасинок, Л. Струганець, А. Бодальов, Л. Буєва, А. Єрьомкін, В. Кан-Калик, О. Мудрик, А. Капська, М. Коць, О. Біляєв, М. Вашуленко, Т. Ладиженська, В. Мельничайко, М. Пентилюк, І. Хом'як та ін.

На актуальність проблеми дотримання орфонімічних норм вчителем справедливо вказують К. Городенська, Н. Голуб, Л. Мацько, І. Нагрибельна, С. Омельчук, М. Пентилюк та ін. Адже слово вчителя є тим ефективним зразком, який сприймають і наслідують учні, педагог повинен систематично вдосконалювати своє мовлення, дотримуватись мовних норм, граматичних правил, стильових особливостей тощо.

У 2018 р. нашим дисертаційним дослідженням було введено у сучасну українську лінгводидактику термін *орфонімія*, що функціонує поряд із термінами *орфографія* і *орфоенія*, які належать лише до вираження словесного знака й не регулюють обирання лексичного засобу, що найдоцільніше відповідає змісту висловлювання.

Термін *орфонімія* містить поширені грецькі корені (*orthos* – «прямий, правильний» і *опута* – «ім'я»). Зіставляючи значення цих коренів і проводячи аналогію з іншими термінами (*орфографія*, *омонімія*), отримуємо визначення: *орфонімія* – мовне явище (аналогічно з *омонімією*), правильне найменування, назва будь-якого предмета або явища, поняття. Докладніше, *орфонімія* – це

розділ науки про мову (аналогічно з *орфографією*), яка займається проблемами найбільш точного, правильного позначення словом понять, об'єктів та явищ навколишньої дійсності. Отже, *орфонім* – правильне ймення, назва, звукова оболонка і сукупність морфем, яка повністю відповідає цьому поняттю і найточніше відображає його...

Орфонімія регулює одну із функцій слова – номінативну і розв'язує завдання встановлення *орфонімічної норми* в мові і мовленні, науково обґрунтовані правила вибору і вживання слів у мовленні. Недотримання цих норм є, наприклад, *парономазія* – змішування неспоріднених, але співзвучних слів (жаліти – жалувати, підтягнути – потягнути та ін.).

Орфонімічні норми порушуються, коли мовець неточно або неправильно розуміє значення слова і помилково його вживає в невластивому для нього значенні. Наприклад, слова «цифра» і «число» не є синонімами, проте в мовленні їх нерідко помилково змішують. Це не є проблемою синонімічного вибору, а також це не є проблемою паронімії. Тут вибір визначається знанням точного значення кожного слова, і це – *орфонімічна проблема*: можливе вживання «двозначне число», «астрономічне число», але не «дробова цифра», «тризначна цифра».

Щодо вибору термінів – *ортонімія* або *орфонімія*.

Терміни «орфонімія» й «ортонімія» принципово не відрізняються у значенні. Грецьке «orthos» має два значення: «прямий» і «правильний». У мовознавстві склалася традиція утворення слова з морфемою орфо-, що має значення «правильний». У інших галузях науки вживається орто-, але частіше в значенні «прямий» (ортопед). Тому краще використовувати термін *орфонімія* за аналогією з орфографією і орфоепією.

Окремо зупинимося на терміні *орфонімічна помилка*. Очевидно, що цей термін цілком доступний розумінню вчителів, оскільки морфемна будова його цілком прозора: *орфографічна, орфоепічна помилка*. Отож, *орфонімічна помилка* – різновид відомих мовленневих помилок, пов'язаних із уживанням слова в невластивому для нього значенні.

Наприклад: хресний батько замість хрещений батько, хрещена мати, але хресний хід. «Вірно» відповідаєш замість правильно; «стерти дошку» замість витерти дошку або зітерти з дошки. Також до орфонімічних помилок варто віднести вживання зайвих слів (ностальгія за батьківщиною), оскільки тому хто припустився помилки (пам'ятний сувенір) невідоме точне значення одного зі слів (сувенір від французького «спогад»).

Як правильно сказати, наприклад, бажати висловитись чи хотіти висловитись? Ці два слова – синоніми, вони відрізняються за значенням (це ідеографічні, понятійні синоніми). І проблема вибору потрібного слова з двох синонімів такого типу – це проблема орфонімії (на відміну від вибору слова з ряду стилістичних синонімів, наприклад, «говорити» або «базікати» і тому подібне, де вибір належить до сфери стилістики).

Як точніше вжити форму слова, сказавши «відправити вітальну листівку за адресою...» чи «відправити вітальну листівку на адресу»? Це проблема лексико-граматичного вибору, яка безумовно належить до сфери *орфонімії*.

Питання вибору слів, які виражають оцінку того, хто говорить, чим займається *прагмалінгвістика*, також стосуються сфери орфонімії. З прагматичною стороною мовлення стикаємося розв'язуючи конкретне запитання: коли, наприклад, прийнятніше сказати про одне і те саме явище – «базар» а коли – «ринок». У своїй мовленнєвій практиці ми постійно постаємо перед вибором – як сказати, щоб висловити/ не висловити свою оцінку того, про що говоримо.

Типовими *орфонімічними помилками* у фаховому мовленні вчителя є:

Приклади орфонімічних помилок	Вид орфонімічної помилки
Давайте посміхнемось один одному [усміхнемось].	Змішування паронімів.
У диктанті зустрічаються помилки [трапляються].	Вживання слова в невластивому йому значенні.

Відкрийте підручники [розгорніть].	Вживання слова в невластивому йому значенні.
Шафа для одягу [на / під одяг].	Проблема лексико- граматичного вибору
Піти за крейдою [по крейду]. Піти за зошитами [по зошити].	Проблема лексико- граматичного вибору
Написати автобіографію [скласти]. Написати протокол [скласти].	Вживання слова в невластивому йому значенні.
Прослухане стане в нагоді [в пригоді].	Змішування паронімів.
Можна використовувати коректор [білило].	Вживання слова в невластивому йому значенні.

Робота щодо запобігання таким помилкам, в основі яких змішування близьких за значенням і / або за формою слів, повинна будуватися з урахуванням принципу диференціації суміжних явищ мови. Здатність до диференціації, зіставлення, розмежування мовних і мовленнєвих явищ є необхідною умовою для формування культури мовлення. Описана здатність до диференціації схожих за формою і / або значенням слів надзвичайно важлива для подолання орфонімічних помилок, причина яких полягає в недосконалості механізму породження мовлення (механізму лексичного вибору і граматичної зв'язності), змішуванні схожих лексичних одиниць у мовленні.

Надаючи своєму професійному мовленню відповідного значення, в процесі спілкування педагога з учнями відбуваються позитивні зміни щодо змісту діяльності спілкування, характеру мотивів, підвищення рівня мовленнєвого самоконтролю, використання засобів мовленнєвого спілкування, що є результативним для становлення загальної культури мовлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вашуленко М.С. Українська мова і мовлення в початковій школі. Київ: Освіта, 2006. 270 с.
2. Омельчук С.А. Сучасна українська лінгводидактика: норми в термінології і мовна практика фахівців: монографія. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 356 с.
3. Сіранчук Н.М. Формування лексичної компетентності в учнів початкових класів на уроках української мови: Монографія. Київ: «Центр учбової літератури», 2017. 288 с.

А. А. Собчук

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО РОБОТИ НА ЗАСАДАХ ІНКЛЮЗІЇ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА

Інклюзивна освіта є відносно новим напрямом у педагогіці, який актуалізував низку вимог не лише до держави, а й до вчителя, який має розуміти, що сучасна система освіти ґрунтується на забезпеченні рівних прав усіх учнів на якісну освіту; спрямована на розкриття й розвиток потенціалу кожної дитини, а також на подолання різноманітних проявів дискримінації в учнівському колективі.

Важливою передумовою розвитку шкільної інклюзивної системи освіти є професійна підготовка вчителів. Відтак, необхідною в цьому контексті є організація підготовки майбутніх учителів початкових класів до роботи з дітьми з особливими потребами. Розроблення й упровадження в практику роботи вітчизняних закладів вищої освіти методичної системи професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи потребує, насамперед, вивчення досвіду інших держав у цій сфері. На нашу думку, цінним є досвід сусідніх держав, які мають спільні з Україною історико-культурні традиції, а